

4.0 *Ang Mag-antsi Sentence*

Jem R. Javier, Francisco Rosario, Jr.,
Sherma Beñosa at Sergei Klimenko

Kadalasang predicative ang mga sentence sa Mag-antsi, i.e., binubuo/pinangungunahan ng isang predicate na konstruksyon. Tingnan ang sumusunod na halimbawa:

- (4.1)   *nidêng*   *ya*   *anak*
          PERF.AG.F-tayo   F.CN.MARK   bata
          ‘Tumayo ang bata.’

Ang pangungusap (4.1) sa itaas ay pinangungunahan ng verb *nidêng* ‘tumayo’ na siya ring predicate ng konstruksiyon. Samantala, ang common noun *anak* ‘bata’ ang siyang subject kung kaya ini-introduce ng marker *ya* ‘ang’. Sa semantics, ang predicate ang nagmo-modify sa kanyang subject, o naglalarawan sa mga pagbabago o katangian ng pangunahing entity sa sentence. Sa sintaktikong pananaw, ang sentence na Mag-antsi, tulad ng iba pang mga wika sa Pilipinas, ay predicate-initial. Sa isang simpleng declarative predicative na sentence, ang predicate na siyang modifier ng grammatical subject ay nasa unang posisyon, samantalang minamarkahan ng *ya* ang noun na gumaganap bilang subject ng sentence.

Sa tradisyunal na Linggwistiks, ang konsepto ng predicate ay yaong verb phrase (VP) na nasa loob ng isang sentence. Kung kaya ang sentence ay nangangahulugang isang linggwistik na unit na binubuo ng isang VP at isang noun phrase (NP), at yaong ibang constituent ng sentence ay pawang mga prepositional phrase (PP) at adverbial lamang. Subalit ang ganitong pag-aaral ay nakabase sa mga pag-aaral na nakatuon sa isa lamang na pamilya ng wika, ang Indo-European, lalo na ang Ingles. Sa pananaliksik na ito, pagtitibayin ang nosyon na ang predicate ay hindi lamang VP at hindi lahat ng sentence

ay kailangang may VP. Hindi tulad sa wikang Ingles na laging nangangailangan ng verb ang predicate, ang predicate sa wikang Mag-antsi, tulad ng ibang wikang sa Pilipinas, ay maaaring buuin lamang ng isang adjective, noun, o prepositional phrase. Makikita rin na sa pamamagitan ng pag-aaral sa grammar ng Mag-antsi, ang iba pang constituent ng sentence ay hindi agad-agad ituturing na prepositional phrase; ito ay nakasalalay sa kakayahan ng verb na i-focus ito at gawing grammatical subject ng sentence. Kung kaya mapagtitibay din ang ideyang hindi lamang active-passive voice ang paradigm ng sentence, dahil sa mga wika sa Pilipinas, ang focus system ng mga verbal na sentence ang mas angkop na gamitin.

Binigyang-kahulugan ni Bloomfield (1935) (sa pagbibigay-diin nina O'Grady et al. (2001)), ang sentence bilang pinakamalaking yunit ng gramatikal na deskripsyon na kakikitaan ng pagkakaugnay-ugnay ng mga constituent na bahagi tulad ng NP, VP, at iba pa. Distribusyon ang terminong ginagamit upang ilarawan ang ugnayang pumapagitan sa mga constituent part ng sentence. Kaiba ito sa ugnayan ng isang sentence sa isa pa; konteksto ang tawag sa relasyon sa pagitan ng dalawa o higit pang sentence. Ang grupo ng mga sentence na pumapailalim sa isang konteksto ay tinatawag namang utterance.

Isang mahalagang bahagi ng sentence ang predicate, ang nagpapahayag ng kalagayang kinalalahukan ng mga argumentong nasa loob ng sentence (Van Valin, 2004). Sa bahaging ito ng papel susuriin ang mga sentence na mayroong VP bilang predicate, o ang tinatawag na verbal sentences (para sa malalimang pagtalakay, tingnan ang isa sa mga unang pag-aaral na may ganitong perspektibo, gaya ng Constantino, 1965).

Ayon kay Payne (2006), makikilala ang verb sa mga konseptwal na kategoryang ipinahahayag nito, tulad ng mga sumusunod: agreement o concord ng verb sa subject, object at/o ibang nominal clause element; subcategorization; tense at/o aspect at/o mode; location o direction; at/o speech-act marker (o kung ang clause ay isang tanong, isang assertion, o isang utos). Ang ganitong paglalarawan sa verb ay ayon sa syntactic notion ng verb lamang. Sa papel na ito iniwasang bigyang-kahulugan ang verb ayon sa

function o semantics nito sapagkat, lalo na sa mga wika sa Pilipinas, maaaring maging verb ang anumang contentive word, o mga salitang may substantive descriptive na nilalaman. Mas madali kung ipakikilala ito sa kanyang distributional na anyo tulad ng mga affix na nakakabit dito.

Tulad ng karamihan sa mga wika sa Pilipinas, ang verbal na sentence sa Mag-antsi ay binubuo ng VP (bilang predicate) at mga complement nito. Tulad ng nasabi sa itaas, ang verb ay maaaring umayon sa kanyang mga nominal clause element sa pamamagitan ng mga affix na ikinakabit dito. Sa isang verbal na sentence, halimbawa, habang kinukuha ng subject o focus ng verb ang subject marker na *ya*, naka-encode naman sa verbal predicate ang semantic role na kanyang fino-focus. Samantala, ang mga NP na hindi fino-focus ng verbal predicate ay may kani-kaniyang determiner. Sa kani-kaniyang determiner malalaman kung gayon ang mga ugnayan sa pagitan ng mga NP at ng bawat NP sa verbal predicate. Ang ganitong kumplikadong sistema ng verb ay tipikal sa mga Philippine-type language (Kroeger, 1993; Blust, 2002), kung saan kabilang ang Mag-antsi (ang mga halimbawa ng ganitong penomenon ng syntax ng Mag-antsi ay makikita sa mga halimbawang pangungusap sa mga sumusunod na seksiyon).

4.1.1 Subcategorization ng mga Verb

Makatutulong sa pagsusuri ng mga verbal na sentence ang subcategorization. Ito ang pagsasapangkat ng mga verb ayon sa kung ang isa ay nangangailangan ng complement, at kung anong uri ng complement ang kinakailangan. Naipakikita rin, sa pamamagitan ng subcategorization, ang mga impormasyong may kinalaman sa mga katangian ng bawat verb, kung anu-anong mga complement ang obligatory o kailangang kasama, at kung anu-anong complement ang opsyonal lamang. Maipapakita nito ang distribusyon ng mga verb at iba pang element, gayundin ang mga constraint o limitasyon na makakatulong sa pagbuo ng mga gramatikal na konstruksyon.

4.1.2 Theta Theory

Kung ang subcategorization ay nakatuon lamang sa mga dependent element na tinatawag nating complement, isinasaalang-alang naman sa theta theory ang lahat ng mga argument na nakapaloob sa verb. Sa pamamagitan ng paggamit ng thematic grid, mas malinaw na makikita ang argument structure o ang bilang at uri argument na kinakailangan ng verb. Bukod sa argument structure, sa bawat thematic grid ay makikita rin ang relasyon verb at ng mga argument batay sa thematic role ng mga ito. Sa theta theory, makikita rin ang relasyon ng verb at ng mga argument batay sa thematic role ng mga ito (Haegeman, 1994).

Ibabatay ang bilang ng pangunahing theta role ng mga NP sa Mag-antsi sa bilang ng pangunahing verbal affix na ginagamit upang i-focus ang mga nasabing NP. Kung gayon, gagamitin sa pagsusuri ng wikang Ayta Mag-antsi ang mga sumusunod na theta role: (1) **AGENT** (Ag) bilang cover term sa NP na siyang gumawa ng kilos na inihayag sa VP at sa **EXPERIENCER** (Exp) o dumaranas ng sikolohikal na estado ng isang NP complement; (2) **THEME** (Th) bilang cover term sa NP na dumanas ng kilos na inihayag sa VP at ng **PATIENT** na tuwirang naaapektuhan ng verb; (3) **BENEFICIARY** (Ben) o ang siyang tumatanggap batay sa kilos na inihayag sa VP; (4) **LOCATION** (Loc) bilang cover term sa lugar kung saan nangyari ang kilos na inihayag sa VP, **GOAL** na siyang pinatutunguhan ng kilos na inihayag sa VP, at **SOURCE** na siya namang pinanggagalingan ng kilos na inihayag ng VP; (5) **INSTRUMENT** (Instr) o kinasangkapan sa paggawa ng kilos na inihayag sa VP; (6) **CAUSATIVE AGENT** (Caus.Ag) o ang nagdudulot sa isang NP sa isang partikular na kilos; at (7) **REASON** (Rsn) o ang focusable NP na dahilan ng pagkilos.

Makikita sa ibaba ang ilang sentence sa Mag-antsi at ang subcategorization ng verb na ginamit. Ang mga complement na nasa loob ng mga square bracket ay ang mga obligatory element samantalang opsyonal naman ang mga nasa loob ng parenthesis. Makikita naman sa pamamagitan ng thematic grid ang semantic relationship ng verb at ng mga argument nito.

Ginamit ang mga simbolong *i, j, k*, at *l* bilang cross-reference sa argument na nakapaloob sa thematic grid at sa ginamit na halimbawang pangungusap.

- (4.1a) *nidêng*   *ya*   *anak_i*
 PERF.AG.F-tayo   F.CN.MARK   bata
 ‘Tumayo ang bata.’

nidêng: V [__]

- (4.1b) *nidêng*: V

AGENT/Subject
i

- (4.2a) *nangan*   *hên*   *mangga_i*   *ya*   *anak_j*
 PERF.AG.F-kain   TH.CN.MARK   mangga   F.CN.MARK   bata
 ‘Kumain ng mangga ang bata.’

nangan: V [__ NP]

<Th>

- (4.2b) *kan*: V

THEME	AGENT/Subject
i	j

- (4.3a) *kinnan*   *hên*   *anak_i*   *ya*   *mangga_j*
 PERF.TH.F-kain   AG.CN.MARK   bata   F.CN.MARK   mangga
 ‘Kinain ng bata ang mangga.’

kinnan: V [__ NP]

<Ag>

- (4.3b) *kan*: V

AGENT	THEME/Subject
i	j

- (4.4a) *naku*   *ha*   *bali_i*   *ya*   *dalaga_j*
 PERF.AG.F-punta   LOC.CN.MARK   bahay   F.CN.MARK   dalaga
 ‘Pumunta sa bahay ang dalaga.’

naku: V [__ PP]
 <Loc>

- (4.4b) *laku*: V

LOCATION	AGENT/Subject
i	j

- (4.5a) *nanaliw*   *hên*   *kendi_i*   *ya*
 PERF.AG.F-bili   TH.CN.MARK   kendi   F.CN.MARK
miyawhay_j   *ha*   *anak_k*   *para_ha*   *dalaga_l*
 binata   LOC.CN.MARK   bata   BEN.CN.MARK   dalaga
 ‘Bumili ng kendi ang binata sa bata para sa dalaga.’

nanaliw: V [__ NP]   (PP)   (PP)
 <Th>   <Loc>   <Ben>

- (4.5b) *haliw*: V

THEME	AGENT/Subject	LOCATION	BENEFICIARY
i	j	k	l

- (4.6a) *hinaliw*   *hên*   *miyawhay_i*   *ya*   *kendi_j*
 PERF.TH.F-bili   AG.CN.MARK   binata   F.CN.MARK   kendi
ha   *anak_k*   *para_ha*   *dalaga_l*
 LOC.CN.MARK   bata   BEN.CN.MARK   dalaga
 ‘Binili ng binata ang kendi sa bata para sa dalaga.’

hinaliw: V [__ NP]   (PP)   (PP)
 <Ag>   <Loc>   <Ben>

(4.6b) *haliw*: V

AGENT	THEME/Subject	LOCATION	BENEFICIARY
i	j	k	l

Sa sentence (4.1), ang verb na *nidêng* ‘tumayo’ ay walang obligatory complement. Ang mga complement na participant ng predicate ay yaong mga noun phrase na hindi gumaganap sa role na subject. Samantala, ang verb na *nangan* ‘kumain’, tulad ng makikita sa sentence (4.2a), ay may isang obligatory NP complement na may theta-role na theme. May isa ring NP complement ang *kinnan* ‘kinain’ sa (4.3a). Di tulad ng sa (4.2a), agent ang theta role na naka-assign sa NP complement sa (4.3a).

Naiiba rin ang verb na *naku* ‘pumunta’ na ginamit sa sentence (4.4a). Sa maraming pagkakataon, mayroon itong PP complement na nagbibigay-impormasyon sa lokasyon na pinangyarihan, patutunguhan, o pinanggalingan ng kilos. Ang verb na *nanaliw* ‘bumili’ sa sentence (4.5a) ay may isang obligatory NP na may theta role na theme at dalawang opsyonal na PP na tumutukoy naman sa lokasyon at beneficiary. Sa (4.6a), naiba lang ang verb na *hinaliw* ‘binili’ sa theta role ng obligatory NP complement nito.

Sa subcategorization, mahalagang malaman ang mga katangian ng verb dahil ang mga ito ang magdidikta kung aling mga complement at mga katangian nito ang kakailanganin. Halimbawa, mapapansin sa kaso ng (4.2a) at (4.3a) at ng (4.5a) at (4.6a) na kapag nagbabago ang focus ng verb (na makikita sa verbal affix na ginagamit), nagbabago rin ang mga kinakailangang complement nito.

4.1.3 Mga Complement

Ang isang predicative verbal sentence, kung isasaalang-alang ang underlying form nito, ay nagtataglay ng isang verb at isa o higit pang complement (Peneyra, 1992). Ang mga complement na ito ay pawang mga NP na nagkaroon ng mahalagang partisipasyon sa pagsasakatuparan ng VP na inihayag sa predicate.

Ang subject ng isang sentence ay nakadepende sa anyo ng verb sa surface structure nito. Kung iisa lang ang complement ng verb, ang complement na ito mismo ang magiging subject ng sentence. Kung may dalawa o higit pang complement ang verb, ang isa sa mga ito ang magiging subject samantalang ang natitirang complement ay nagiging bahagi ng buong predicate. Samantala, kakikitaan din ang Mag-antsi ng predicate kung saan ang verb ay inflected sa recent perfective. Tingnan ang sumusunod na halimbawa:

(4.6c)	<i>kapipakan</i>	<i>bêngat</i>	<i>hen</i>
	RECENT.PERF.CAUS-kain	lang	CAUS.AG.CN.MARK
	<i>dalaga</i>	<i>hen</i>	<i>ahu/asu</i>
	dalaga	AG.CN.MARK	aso
	‘Kapapakain lang ng dalaga ng aso.’		

Sa pangungusap (4.6c) sa itaas, ang verb *kapipakan* ‘kapapakain’ ay inflected sa recent perfective na aspect, o ang aspekto ng pandiwa na nagpapahiwatig na katatapos lamang ng aksiyon mula sa speech event. Sa mga wika ng Pilipinas, mapapansin na ang mga pangungusap na may recent perfective verbal predicate ay hindi kakikitaan ng grammatical subject, o noun phrase na tumatanggap ng subject marker (*ang* para sa Tagalog, halimbawa). Sa halimbawang pangungusap sa itaas, kapwa ang causative agent *dalaga* at agent *ahu/asu* ‘aso’ na gumawa ng kilos ng pagkain dahil sa causative agent ay tumatanggap ng common noun marker *hen* ‘ng’, at hindi ng focus marker *ya* ‘ang’.

4.1.3.1 AGENT Complement

Ayon kay Fillmore (1968), ang AGENT ay ang tipikal na animate na entidad na tapagpagsimula ng isang action. Ang prototipikal na AGENT ay may malay, kumikilos nang may nilalayon at may pisikal at nakikitang epekto.

Sa wikang Mag-antsi, ang mga AGENT complement ay maaaring nasa anyo ng mga personal pronoun (GENITIVE form) tulad ng *ko*, *ta*, *mo*,

para_kan   *Pedro_k*
 BEN.PN.MARK.SG   Pedro
    < Ben >

‘Bumili ako ng kendi para kay Pedro.’

(4.24) *nanaliw*   *ako = n_i*   *kendi_j*
 PERF.AG.F-bili   1SG.NOM = TH.CN.MARK   kendi
    < Ag >   < Th >

para_kallan   *Pedro_k*
 BEN.PN.MARK.PL   Pedro
    < Ben >

‘Bumili ako ng kendi para kina Pedro.’

Ang theta grid sa (4.25) ang maaaring kumatawan sa verb sa sentence (4.22), (4.23) at (4.24).

(4.25) *haliw: V*

AGENT/Subject	THEME	BENEFICIARY
i	j	k

Kapag magfo-focus ng BENEFICIARY complement, ang verbal predicate ay gumagamit ng affix na *paN-*, kung saan ang nasal sa dulo ng affix ay umaayon sa point of articulation ng unang consonant ng kakabitang verb.

(4.26a) *pinanaliw*   *hên*   *miyawhay_i*   *ya*   *dalaga_j*
 PERF.BEN.F-bili   AG.CN.MARK   binata   F.CN.MARK   dalaga
    < Ag >   < Ben >

hên   *kendi_k*
 TH.CN.MARK   kendi
    < Th >

‘Ibinili ng binata ang dalaga ng kendi.’

Makikita sa (4.30) ang thematic grid ng verb ng sentence (4.28) at (4.29).

(4.30) *haliw*: V

AGENT/Subject	THEME	LOCATION
i	j	k

Maaari ring magsilbing locative complement ang oblique form ng mga personal pronoun tulad ng makikita sa mga sumusunod na halimbawa.

(4.31) *dimmani*   *ya_i*   *kangko_j*
 PERF.AG.F-lapit   3SG.NOM   1SG.OBL
                          < Ag >   < Loc >
 ‘Lumapit siya sa akin.’

(4.32) *dimmani*   *ya_i*   *kanta = n_j*   *luwa*
 PERF.AG.F-lapit   3SG.NOM   D.PRON.OBL = LNK   dalawa
                          < Ag >   < Loc >
 ‘Lumapit siya sa ating dalawa.’

(4.33) *dimmani*   *ya_i*   *kamu_j*
 PERF.AG.F-lapit   3SG.NOM   2SG.OBL
                          < Ag >   < Loc >
 ‘Lumapit siya sa iyo.’

(4.34) *dimmani*   *ya_i*   *kana_j*
 PERF.AG.F-lapit   3SG.NOM   3SG.OBL
                          < Ag >   < Loc >
 ‘Lumapit siya sa kaniya.’

(4.35) *dimmani*   *ya_i*   *kannaen_j*
 PERF.AG.F-lapit   3SG.NOM   1PL.EXCL.OBL
                          < Ag >   < Loc >
 ‘Lumapit siya sa amin.’

(4.36) *dimmani ya_i kantamu_j*
 PERF.AG.F-lapit 3SG.NOM 1PL.INCL.OBL
 <Ag> <Loc>
 ‘Lumapit siya sa atin.’

(4.37) *dimmani ya_i kamuyo_j*
 PERF.AG.F-lapit 3SG.NOM 2PL.OBL
 <Ag> <Loc>
 ‘Lumapit siya sa inyo.’

(4.38) *dimmani ya_i kanla_j*
 PERF.AG.F-lapit 3SG.NOM 3PL.OBL
 <Ag> <Loc>
 ‘Lumapit siya sa kanila.’

Ang thematic grid sa (4.39) ang maaaring kumatawan sa verb sa sentence (4.31) hanggang (4.38).

(4.39) *dani*: V

AGENT/Subject	LOCATION
i	j

Ginagamit din ang mga demonstrative pronoun tulad ng *di/baydi*, *bahên* at *baydo/bayro* bilang locative complement.

(4.40) *natuloy ya_i di/baydi_j*
 PERF.AG.F-tulog 3SG.NOM DEM.PRON.PROX.OBL
 <Ag> <Loc>
 ‘Natulog siya rito.’

(4.41) *natuloy ya_i bahên_j*
 PERF.AG.F-tulog 3SG.NOM DEM.PRON.MED.OBL
 <Ag> <Loc>
 ‘Natulog siya riyan.’

- (4.42) *natuloy*   *ya_i*   *baydo/bayro_j*
 PERF.AG.F-tulog   3SG.NOM   DEM.PRON.DIST.OBL
                                      <Ag>   <Loc>
 ‘Natulog siya roon.’

Ang (4.43) naman ang kumakatawan sa thematic grid ng verb ng sentence (4.40), (4.41), at (4.42).

- (4.43) *tuloy: V*

AGENT/Subject	LOCATION
i	j

Kung ang verbal predicate ay kinakabitan ng suffix na *-an*, ang fino-focus nitong NP complement ay may theta role na LOCATION.

- (4.44a) *dinaniyan*   *hên*   *anak_i*   *ya*   *dalaga_j*
 PERF.LOC.F-lapit   AG.CN.MARK   bata   F.CN.MARK   dalaga
    <Ag>   <Loc>
 ‘Nilapitan ng bata ang dalaga.’

- (4.44b) *dani: V*

AGENT	LOCATION/Subject
i	j

4.1.3.5 INSTRUMENT Complement

Ang INSTRUMENT ay isang bagay na di-tuwirang nagdudulot sa isang action (Payne, 2006). Kadalasan ang AGENT ay may ginagawa sa INSTRUMENT upang magawa ng INSTRUMENT ang action.

Ang tanging ginagamit bilang marker ng intrumental complement ay ang *ha pamamagitan hên*.

sentence kahit walang verb. Kaiba ito sa ibang mga wika, tulad ng Ingles, na kailangang laging may verb upang matawag na sentence ang isang konstruksyon.

Gumagamit ang ibang mga wika tulad ng Ingles ng mga linking verb o copula upang maisakatuparan ang requirement na verb. Halimbawa, sa sentence na *Sheryll is beautiful*, itinuturing ang *is* na verb dahil ito ay nai-inflect sa tense at agreement, bagama't hindi ito tulad ng ibang mga verb na may taglay na semantic meaning.

Sa mga wika sa Pilipinas, hindi kailangan ang copula upang masabi ang katumbas ng construction na *Sheryll is beautiful*.

Tagalog	<i>maganda si Sheryll</i>
	maganda F.PN.MARK Sheryll
Ilocano	<i>napintas ni Sheryll</i>
	maganda F.PN.MARK Sheryll
Bicol	<i>magayon si Sheryll</i>
	maganda F.PN.MARK Sheryll
Mag-antsi	<i>maganda hi Sheryll</i>
	maganda F.PN.MARK Sheryll

May mga linggwistang naniniwala na may silent o invisible na copula ang mga sentence na kagaya ng mga halimbawa sa itaas. Ngunit ayon kay Kroeger (2005), wala raw language-internal na ebidensiya (at least sa Tagalog) na sumusuporta sa ganitong paniniwala. Kaya para kay Kroeger, mas tamang tingnan ang ganitong mga konstruksyon bilang mga sentence na talagang walang taglay na verb.

May iba ring pag-aaral (Constantino, 1971) na nagsasabing may unrealized na verb (hindi copula) ang ganitong mga construction. Ito ang “*maging-analysis*” sa Tagalog kung saan sinasabi na sa deep structure ng mga sentence tulad ng *Maganda si Sheryll*, may verb na *maging* na unrealized o nade-delete sa surface structure. Ayon sa analysis na ito, ang deep structure ng sentence tulad ng *Maganda si Sheryll* ay *Naging maganda si Sheryll*. May

hawig din sa ganitong analisis ang panukala ni Richards (2009) na copula daw ang *maging* na karaniwang null ngunit nagiging overt sa kontekstong *Ayoko nang maging doktor*.

Ngunit may problema ang ganitong uri ng analysis. Tulad ng nabanggit ni Manuelli (2006), hindi malinaw kung bakit kailangang ma-delete ang *maging* upang ma-generate ang ganitong verbless na structure. Ganoon din, kung tatanggapin ang analisis ni Richards sa *maging*, masyadong limitado ang paggamit ng overt na copula sa Tagalog para maituring na parehas verbal din ang mga pangungusap na noun, adjective atbp. ang nasa predicate position.

Sa papel na ito, tinatanggap na wala talagang verb ang mga sentence na tulad ng mga nasa itaas at hindi kailangang laging may verb upang matawag na sentence ang isang construction. Tinatawag ang mga ganitong verb-less sentence na non-verbal sentence. Ayon kay Bresnan (2001), ang mga adjective, noun, at preposition ay may kakayahang mag-assign ng subject relation. Ang mga adjective ay may argument structure, kasama na ang subject argument, na katulad ng sa verb; samantalang ang mga noun at preposition ay maaaring opsyonal na kumuha ng argument structure (Bresnan, 2001 sa Kroeger, 2005).

Ang non-verbal na sentence ay isang construction kung saan ang slot ng predicate ay pinupunan ng predicate head na hindi verb. Ang predicate head sa ganitong construction ay maaaring NP, interrogative pronoun, adjective, prepositional phrase, o existential particle³.

Nauuri ang non-verbal sentence ayon sa lexical category ng predicate head. Kung ang predicate head ay adjective, ang non-verbal sentence ay adjectival; kung noun phrase, nominal; kung prepositional phrase, prepositional; kung existential particle, existential; at kung interrogative pronoun, interrogative.

---

³ Hindi kasama sa listahang ito ang mga adverb na nabanggit sa itaas, dahil sa kasalukuyan ay hindi pa malinaw kung gaano kaiba ang mga yunit na itinuturing na manner at temporal na adverb sa mga noun at adjective.

4.2.1 Nominal Non-verbal na Sentence

Ang nominal non-verbal na sentence ay nagtataglay ng predicate head na NP. Ang NP ay maaaring noun, pronoun, demonstrative, o substantivized na adjective, verbal phrase, prepositional phrase o possessive phrase.

Sa (4.48) at (4.49), nauuna ang predicate na NP at sinusundan ito ng subject na NP. Sumusunod ang mga konstruksyon na ito sa natural na istruktura ng Mag-antsi. Tulad ng nabanggit na sa ibang bahagi ng papel na ito, ang mga wika sa Pilipinas, kabilang ang Mag-antsi, ay predicate-initial.

(4.48) *abogado ya patêl = na*
 abogado F.CN.MARK kapatid = 3SG.GEN
 ‘Abogado ang kapatid niya.’

(4.49) *kamu = y habain*
 2SG.GEN = F.CN.MARK DEM.PRON.MED.NOM
 ‘Iyo iyan.’

May mga pagkakataon kung saan ang subject ay nauuna sa predicate. Ito ang mga kaso ng inversion. Ang inverted sentence ay isang sentence na may non-initial na predicate at nagtataglay ng inversion marker (*ay* sa Mag-antsi at Tagalog) o pause bago ang predicate.

Ang (4.50) at (4.51) ay mga halimbawa ng inverted na sentence.

(4.50) *ya ahu ay pinakan*
 F.CN.MARK aso INV.MARK PERF.SEC.AG.F-kain
hên dalaga
 AG.CN.MARK dalaga
 ‘Ang aso ang pinakain ng dalaga.’

(4.51) *ya nidêng ay anak*
 F.CN.MARK PERF.AG.F-tayo INV.MARK anak
 ‘Ang tumayo ay bata.’

May isa pang uri ng mga konstruksyon sa Mag-antsi na naiiba sa simpleng sentence. Ito ay equative na sentence na isang complex na sentence kung saan ang isang constituent ay napupunta sa inisyal na posisyon at nabibigyan ng emphasis.

Ang mga construction tulad ng (4.52)–(4.58) ay mga halimbawa ng equative sentence. Ang equative sentence o clause ay isang construction na may mga immediate constituent na parehong definite na NP.

Sa (4.52)–(4.58), tulad ng sa mga simpleng sentence, nauuna ang mga predicate at sinusundan naman ang mga ito ng kani-kanilang subject. Ito ay mapapatunayan sa pamamagitan ng negative adverb na parehong hindi maaaring ilagay sa harap ng case marker ng pangalawang constituent sa mga simpleng sentence at sa harap ng case marker ng pangalawang constituent sa equative sentence (na ang subject ng sentence, kung babalikan ang natalakay sa 4.0). Samantala, puwedeng ilagay ang negative adverb sa harap ng case marker ng unang constituent sa equative sentence, tulad ng paglalagay din nito sa harap ng predicate sa simpleng sentence.. Bukod pa rito, parehong ang pangalawang constituent lamang sa mga simpleng sentence at equative sentence ang maaaring ilagay sa unahan sa isang inverted na konstruksyon, samantalang ang unang constituent ay mapupunta sa pangalawang posisyon at mamarkahan ng *ay*.

Sa mga halimbawang ito, maliban sa (4.54), mapapansin na ang mga subject ay hindi NP ngunit itinuturing na NP. Ito ay resulta ng substantivization. Ang substantivization ay isang proseso ng pagkakaroon ng pagka-referential ng isang noun, verb, adjective, prepositional phrase, o possessive pronoun. Ito ay nangyayari sa pamamagitan ng pagmamarka gamit ang isang case marker (kung saan ang pagka-referential ng isang phrase na ginawang substantive ay definite o specific) o kaya existential particle (kung saan ang pagka-referential ng isang phrase na ginawang substantive ay specific o indefinite).

Kapag ang construction ay na-substantivize na, ito ay maaari nang mai-embed sa isa pang sentence (matrix) kung saan ito ay nagiging isa sa mga NP ng complex sentence.

- (4.52) *ya anak ya nidêng*
 F.CN.MARK anak F.CN.MARK PERF.AG.F-tayo
 ‘Ang bata ang tumayo.’
- (4.53) *hi Pedro ya nideng*
 F.PN.MARK Pedro F.CN.MARK PRF.AG.F-tayo
 ‘Si Pedro ang tumayo.’
- (4.54) *hatsi ya bali = n*
 DEM.PRON.PROX.NOM F.CN.MARK bahay = NF.CN.MARK
anak ku
 anak 1SG.GEN
 ‘Ito ang bahay ng anak ko.’
- (4.55) *ya dalaga ya mahipeg-hipeg*
 F.CN.MARK dalaga F.CN.MARK INT.MARK.sipag
 ‘Ang dalaga ang napakasipag.’
- (4.56) *ya dalaga ya main bulaklak*
 F.CN.MARK dalaga F.CN.MARK EXIS.MARK bulaklak
 ‘Ang dalaga ang may bulaklak.’
- (4.57) *hatu ya kamuyu*
 DEM.PRON.DIST.NOM F.CN.MARK 2PL.OBL
 ‘Iyon ang sa inyo.’
- (4.58) *ya dalaga ya hatsi*
 F.CN.MARK dalaga F.CN.MARK DEM.PRON.PROX.NOM
ha bali
 LOC.CN.MARK bahay
 ‘Ang dalaga ang nasa bahay.’

Ang (4.59) at (4.60) ay mga halimbawa ng possessive na sentence. Ang possessive sentence ay nagtataglay ng possessive phrase bilang predicate. Ang possessive phrase ay isang phrase na minamarkahan ng case marker na *ha* kapag ito ay ini-express ng di-personal na noun, o kaya ng mga katumbas

nitong personal na case marker na nasa oblique form tulad ng *kan* o *kalla*.. Kapag ipinapahayag ang possessive phrase ng personal na pronoun, ginagamit ang mga form na *kangko* ‘sa akin,’ *kamu* ‘sa iyo,’ *kanta* ‘sa ating dalawa,’ *kana* ‘sa kaniya,’ *kannaên* ‘sa amin,’ *kamuyu* ‘sa inyo,’ *kantamu* ‘sa atin,’ *kanla* ‘sa kanila.’

Sa papel na ito, itinuturing pa ring NP ang mga possessive phrase.

(4.59) *kamu = y* *habain*
2.SG.OBL = F.CN.MARK DEM.PRON.PROX.NOM
‘Iyo iyan.’

(4.60) *kangku = yna = y*
1 SG.OBL = ADV.PART = F.CN.MARK
habain *ya* *libru ku*
DEM.PRON.MED.NOM F.CN.MARK libro 1.SG.GEN
‘Akin na ang libro ko.’

4.2.2 Adjectival Non-verbal na Sentence

Ang non-verbal sentence na adjectival ay nagtataglay ng predicate head na adjective.

4.2.2.1 Simple Adjective

(4.61) *mahipêg ya dalaga*
masipag F.CN.MARK dalaga
‘Masipag ang dalaga.’

(4.62) *namêrêbês ya payu hên anak*
mabilis F.CN.MARK takbo NF.CN.MARK bata
‘Mabilis ang takbo ng bata.’

(4.63) *masakit ya biyay ha Maynila*
mahirap F.CN.MARK buhay LOC.CN.MARK Maynila
‘Mahirap ang buhay sa Maynila.’

4.2.2.2 Intensive

(4.64) *hadya = y*   *barug*   *mo*
 INT.MARK = LNK   *tamad*   2SG.GEN
 ‘Napakatamad mo.’

(4.65) *Napakahipeg*   *hên*   *dalaga*
 INT.MARK.sipag   GEN.CN.MARK   *dalaga*
 ‘Napakasipag ng dalaga.’

(4.66) *napakabarug*   *mo*
 INT.MARK.tamad   2SG.GEN
 ‘Napakatamad mo.’

Ang karaniwang marker ng subject sa sentence sa Mag-antsi ay *ya* para sa di-personal na noun, *hi/hilan* para sa personal na noun, o mga katumbas na form ng personal o deictic na pronoun (hal., *ako*, *ka*, atbp.). Sa mga sentence na ang predicate ay isang intensive form ng adjective, ang pagmamarka ng nag-iisang argumento ng ganitong adjective ay nagbabago at ang argumentong ito’y kumukuha ng genitive case. Sa gayon, walang kahit anong nominatibong argumento na maituturing na subject sa pangungusap na nagtataglay ng intensive form ng adjective. Balikan ang (4.64)–(4.66).

Ngunit kapag nagkakaroon ng tinatawag na *ay*-inversion ang isang pangungusap, ang nag-iisang argumento ng predicate ay nasa NOM case:

(4.67) *ya*   *dalaga*   *ay*   *hadya = y*   *hipêg*
 F.CN.MARK   *dalaga*   INV.MARK   INT.MARK = LNK   sipag
 ‘Ang dalaga ay napakasipag.’

Hindi rin nagkakaroon ng pagbabago sa pagmamarka sa nag-iisang argumento ng predicate na intensive form ng adjective sa mga equative sentence:

(4.68) *hika = y*   *nabarug-barug*
 2SG.NOM = F.CN.MARK   INT.MARK.tamad
 ‘Ikaw ang napakatamad.’

Ang phenomenal adjective na ginagamit bilang predicate ng isang sentence ay maaari ring magkaroon ng intensive na form:

- (4.69) *napakahawang ana di*
INT.MARK.liwanag ADV.PART DEM.PRON.PROX.OBL
'Napakaliwanag na dito.'

4.2.3 Prepositional na Non-Verbal Sentence

Ang isa pang uri ng mga non-verbal sentence sa Ayta Mag-Antsi ay nagtataglay ng prepositional phrase bilang predicate.

Ang preposition sa mga wika sa Pilipinas ay gramatikal na class ng mga salita na ginagamit sa pag-uugnay ng mga argumento sa mga head ng mga ito. Mapapansin na halos magkapareho ang function ng mga preposition at mga case marker. Dalawa ang pagkakaiba ng mga preposition sa mga case marker. Una, di-obligatory ang mga elemento na minamarkahan ng mga preposition kapag ang mga ito'y adjunct at hindi predicate o subject:

- (4.70) *pinutoh hên tawo ya*
PERF.TH.F-putol AG.CN.MARK tao F.CN.MARK
kayu ha pamamagitan hên êtak
kahoy INST.CN.MARK itak
'Pinutol ng tao ang kahoy sa pamamagitan ng itak.'

- (4.71) *ya anak ya pinanaliwan*
F.CN.MARK anak F.CN.MARK PERF.LOC.F-bili
hen kendi para ha dalaga
TH.CN.MARK kendi BEN.CN.MARK dalaga
'Ang bata ang binilhan niya ng kendi para sa dalaga.'

Opsyonal lang ang pagkakaroon ng mga adjunct na *ha pamamagitan hen etak* 'sa pamamagitan ng itak' at *para ha dalaga* 'para sa dalaga' sa dalawang sentence na ito.

Ang pangalawang pagkakaiba'y kumplikado ang istruktura ng mga preposition sa mga wika ng Pilipinas. Ibig sabihin, mayroong isa o higit pang

salita bukod sa case marker (karaniwan, ito ay *sa* sa Tagalog o *ha* sa Ayta Mag-antsi o ang mga katumbas nito sa mga paradigm ng personal na case marker, personal o demonstrative pronoun) na bumubuo sa preposition. Dalawa ang preposition na matatagpuan sa nakuhang datos: *ha pamamagitan ng* ‘sa pamamagitan ng’ at *para ha* ‘para sa’. Hindi ibig sabihin na limitado sa dalawang ito ang bilang ng mga preposition na umiiral sa wika, kundi limitasyon ito ng datos na mayroon sa kasalukuyan. Kahit isang noun ang *pamamagitan* (na mukhang hiniram sa Tagalog), kasama rin ang *ha pamamagitan hên* sa mga preposition sapagkat gramatikal ang function na ginagampanan nito dahil pasok ito sa depinisyon ng mga preposition at ito ang nagmamarka sa isang INSTRUMENTAL na role ng kalahok sa semantikong sitwasyon kapag hindi ito nasa subject position (ikumpara sa halimbawa (3.41) kung saan nasa subject position ang INSTRUMENTAL na role). Sa gayon, parehas ang function ng *ha pamamagitan hên* sa function ng isang ganap na gramatikalisadong yunit na ang INSTRUMENTAL-focus affix.

Ang sumusunod ay mga halimbawa ng mga pangungusap na ang predicate ay prepositional phrase:

(4.72) *para_ha dalaga ya bulaklak*
 BEN.CN.MARK dalaga F.CN.MARK bulaklak
 ‘Para sa dalaga ang bulaklak.’

(4.73) *para_kan Pidru hatsi*
 BEN.PN.MARK Pedro DEM.PRON.PROX.NOM
 ‘Para kay Pedro ito.’

4.2.3.1 Mga locative sentence

Ang locative na sentence sa Ayta Mag-Antsi ay katumbas ng mga konstruksyon sa Tagalog na ang predicate ay minamarkahan ng *nasa*:

(4.74) *hatsi ha bali*
 DEM.PRON.PROX.NOM LOC.CN.MARK bahay

ya dalaga
 F.CN.MARK *dalaga*
 ‘Nasa bahay ang dalaga.’

(4.75) *hatu ha bali*
 DEM.PRON.DIST.NOM LOC.CN.MARK bahay
ya dalaga
 F.CN.MARK *dalaga*
 ‘Nasa bahay ang dalaga.’

Mapapansing walang katapat sa Mag-antsi ang Tagalog na *nasa*, dahil ang ginagamit sa mga sentence sa itaas bilang predicate ay mga deictic na pronoun (*hatsi* ‘ito’, *hatu* ‘iyon’). Mayroon ding tripartite na opposition ng mga deictic na pronoun tulad ng sa Tagalog. Ibig sabihin, naiiba ang tatlong form na *hatsi* ‘ito’, *habain* ‘iyan’ at *hatu* ‘iyon’ sa kung gaano kalapit ng tinutukoy sa nagsasalita. Ngunit walang sentence sa datos na nagpapakita ng existential na paggamit ng *habain* sa Ayta Mag-antsi kasama ang isang locative phrase na minamarkahan ng case marker *ha*.

Kapag negatibo ang ganitong konstruksyon, ang Mag-antsi ay kadalasang gumagamit ng negatibong existential na predicate na *ayin* ‘wala’:

(4.76) *ayin ha bali ya*
 NEG.EXIS.MARK LOC.CN.MARK bahay F.CN.MARK
dalaga
dalaga
 ‘Wala sa bahay ang dalaga.’

4.2.5 Existential na Sentence

Ang verb system ng mga Philippine-type na language ay napakakumplikado. Maraming uri ng affix ang maaaring ikabit sa mga verb nito. Sa mga wika sa Pilipinas, ang mga existential word (*main* ‘may’ at ang negative counterpart nitong *ayin* ‘wala’) ay itinuturing na verb, bagama’t walang kakayahan ang mga ito na tumanggap ng mga affix. Sa kabilang banda,

hindi rin sila nagpapakita ng mga katangian na katulad ng ibang mga lexical category kung kaya't itinuturing ang mga itong 'defective verb' (Kroeger, 2005).

Ayon pa kay Kroeger (2005), hindi maituturing na ganap na non-verbal ang mga existential sentence, ngunit hindi rin sila maituturing na verbal dahil sa 'depektibong' katangian ng *may* at *wala*.

Sa papel na ito, itinuturing ang mga existential sentences na non-verbal sentence. Gayundin, tinitingnan dito ang mga existential word bilang particle, at hindi verb.

(4.77) *main*   *Apo Namalyari*
 EXIS.MARK   Diyos
 'May Diyos.'

(4.78) *main*   *tau*   *ha*   *bali*
 EXIS.MARK   tao   LOC.CN.MARK   bahay
 'May tao sa bahay.'

(4.79) *ayin*   *Apo Namalyari*
 NEG.EXIS.MARK   Diyos
 'Walang Diyos.'

Makikita sa (4.77)–(4.79) na sa regular na structure ng Mag-antsi, laging nasa inisyral na position ang *main* at *ayin* na sinusundan ng NP.

May dalawang pagtingin sa mga existential na construction. Sa isang analysis, itinuturing ang existential na construction na subjectless dahil ang NP ay hindi nominative (Kroeger, 1993). Sa isa namang analysis, itinuturing ang NP pagkatapos ng existential word bilang subject ng construction. Sa pagtingin na ito, itinuturing ang mga existential na tanging sentence construction sa mga wika sa Pilipinas na nagtataglay ng indefinite na subject.

Ang mga existential na pangungusap ay mahahati sa dalawang uri, base sa pagkakaroon o kawalan ng subject.

4.2.5.1 Mga existential na pangungusap na walang subject

Ang mga existential na sentence na walang subject ay tumutukoy sa sitwasyon ng pagkakaroon ng isang bagay (o tao, etc). Walang marker ang object ng pagkakaroon:

(4.80)	<i>ayin</i>	<i>tawu</i>	<i>ha</i>	<i>bali</i>
	NEG.EXIS.PART	tao	LOC.CN.MARK	bahay
	'Walang tao sa bahay.'			

4.2.5.2 Mga existential na pangungusap na may subject

Sa mga ganitong pangungusap ang constituent na tumutukoy sa may-ari ay minamarkahan ng marker ng NOM na case, samantalang ang bagay na object ng pagmamay-ari ay wala pa ring marker. Dalawa ang posibleng kahulugan ng ganitong konstruksyon kapag *ayin* 'wala' ang predicate: possessive (4.81b) at locative (4.82). Iisa lang ang function kapag *main* 'may' ang predicate - possessive lamang (4.81a):

(4.81a)	<i>main</i>	<i>bulaklak</i>	<i>ya</i>	<i>dalaga</i>
	EXIS.PART	bulaklak	F.CN.MARK	dalaga
	'May bulaklak ang dalaga.'			

(4.81b)	<i>ayin</i>	<i>ya = n</i>	<i>ilpêy</i>
	NEG.EXIS.PART	3SG.NOM = LNK	pera
	'Wala siyang pera.'		

(4.82)	<i>ayin</i>	<i>ha</i>	<i>bali</i>	<i>ya</i>	<i>dalaga</i>
	NEG.EXIS.PART	LOC.CN.MARK	bahay	F.CN.MARK	dalaga
	'Wala sa bahay ang dalaga.'				

4.2.6 Interrogative Sentences

Ang mga interrogative sentence ay isa pang uri ng non-verbal na sentence. Ito ay maaaring nominal, adjectival, numeral, o prepositional.

4.2.6.1 Nominal interrogative

Pareho ang patanong na salita sa Ayta Mag-antsi na ginagamit sa pagtukoy sa di-personal at personal na referent. Ibig sabihin, wala sa Ayta Mag-antsi ang Tagalog na oposisyon ng *ano* at *sino*.

(4.83) *hino = y labay mo?*
 QPRON = F.CN.MARK gusto 2SG.GEN
 ‘Anong gusto mo?’

(4.84) *hino mo ya*
 QPRON 2SG.GEN F.CN.MARK
hato = y presidinti
 DEM.PRON.DIST = F.CN.MARK presidente
hên Pilipinas?
 NF.CN.MARK Pilipinas
 ‘Kaanu-ano mo ang presidente ng Pilipinas?’

(4.85) *hino ya nangan hên*
 QPRON F.CN.MARK PERF.AG.F-kain TH.CN.MARK
mangga mo?
 mangga 2SG.GEN
 ‘Sino ang kumain sa mangga mo?’

Ang mga salitang ito ay ginagawang plural sa pamamagitan ng pag-uulit ng buong ugat.

(4.86) *hinu-hino = y naikitan mo?*
 QPRON = F.CN.MARK PERF.TH.F-kita 2SG.GEN
 ‘Anu-ano ang nakita mo?’

(4.87) *hinu-hino = y nakaikit kangko?*
 QPRON = F.CN.MARK PERF.AG.F-kita 1SG.OBL
 ‘Sinu-sino ang nakakita sa akin?’

4.2.6.2 Adjectival Interrogative

- (4.88) *êmên katag-ay ya sampalok?*
 QPRON kataas F.CN.MARK sampalok
 ‘Gaano kataas ang sampalok?’

4.2.6.3 Numeral Interrogative

4.2.6.3.1 Cardinal

Sa mga cardinal interrogative sentence, ginagamit ang patanong na salitang *ungnu* ‘ilan’.

- (4.89) *ungno = y mabay/malabay minêm?*
 QPRON = F.CN.MARK gusto PERF.AG.F-inom
 ‘Ilan ang gustong uminom?’

4.2.6.3.2 Ordinal

Dalawa ang posibleng patanong na salitang ginagamit sa mga ordinal interrogative sentence. Ang isa’y *ungnu* ‘ilan’ na kinakabitan ng affix na *pang-* na katumbas ng Tagalog na *ika-*:

- (4.90) *pang-ungnu hên presidinti hi*
 QPRON NF.CN.MARK presidente F.PN.MARK
Roxas hên Pilipinas?
 Roxas NF.CN.MARK Pilipinas
 ‘Pang-ilang presidente ng Pilipinas si Roxas?’

Ang isa pang posibilidad ay paggamit ng ibang patanong na salitang *hinu* na katumbas ng Tagalog na *ano* at *sino*. Kinakabitan din ito ng parehong affix:

- (4.91) *pang-hinu = n presidinti hên Pilipinas*
 QPRON = LNK presidente NF.CN.MARK Pilipinas
hi Roxas?
 F.PN.MARK Roxas
 ‘Ika-anong presidente ng Pilipinas si Roxas?’

4.2.6.3.3 Distributive

Ang Tagalog affix na *tig-* na ginagamit sa mga distributive na numeral ay may dalawang katumbas sa wikang Ayta Mag-Antsi — *mani-* at *tsa-* na ikinakabit sa salitang patanong na *ungnu* ‘ilan.’

(4.92) *mani-ungnu ya haa?*
 QPRON F.CN.MARK saging
 ‘Tig-iilan ang saging?’

(4.93) *tsa-ungnu kaw saa?*
 QPRON 2PL.NOM saging
 ‘Tig-iilan kayo ng saging?’

Hindi lang ang salitang patanong na *ungnu* ang maaaring kabitan ng dalawang affix na ito sa distributive na form nito, gayundin ang ibang numeral na di-patanong.

(4.94) *tsa-miha / mani-miha*
 ‘tig-isa’

(4.95) *tsa-anêm / mani-anêm*
 ‘tig-anim’

4.2.6.3.4 Valuative

Sa wikang Tagalog, ang ginagamit para sa isang valuative na tanong ay *magkano*. Ang katumbas nito sa Ayta Mag-antsi ay tumatanggap ng dalawang affix na parehong ginagamit sa pagbuo ng mga distributive na form.

(4.96) *mani-ungnu = y hatsi?*
 Q.PRON = F.CN.NOM DEM.PRON.PROX.NOM
 ‘Magkano ito?’

4.2.6.4 Prepositional Interrogative

Ang predicate sa mga sentence na nagtataglay ng predicate head na prepositional interrogative phrase ay binubuo ng preposition na *para* na

sinusundan ng personal na singular na markang *kan* at patanong na salitang *hinu* ‘sino’.

- (4.97) *para kan hino = y*
BEN.MARK PERSONAL.SG.MARK.OBL QPRON = F.CN.MARK
hatsi?
DEM.PRON.PROX.NOM
‘Para kanino ito?’

4.2.6.5 Spatial Interrogative

Ang spatial na question ay gumagamit ng salitang *anto* o *antsi* na katumbas ng Tagalog na *saan*. Mapapansing walang katapat sa Ayta Mag-Antsi ang Tagalog na *nasaan* na ginagamit bilang predicate head:

- (4.98) *anto ya anak mo?*
QPRON F.CN.MARK anak 2SG.GEN
‘Nasaan ang anak mo?’

Ginagamit ang *anto* o *antsi* sa posisyon ng isang constituent ng predicate phrase na hindi head sa pagtukoy sa lokasyon, direksyon (na parehong tumutukoy sa di-personal at personal referent), at bilang katapat ng Tagalog na *taga-saan*, *alin* at *kuwan*.

- (4.99) *anto inumapun ya manuk-manuk?*
Q.PRON PERF.AG.F-dapo F.CN.MARK ibon
‘Saan dumapo ang ibon?’

- (4.100) *hino = y pinaydyanan mo = n*
QPRON = F.CN.MARK PERF.TH.F-bigay 2SG.GEN = LNK
hulat ko?
sulat 1SG.GEN
‘Kanino mo ibinigay ang sulat ko?’

4.2.6.6 Genetic

Sa Tagalog, ang tinatawag na genetic na patanong na salita ay *tagasaan*. Sa Ayta Mag-antsi, ito ay *taga-atu*.

- (4.101) *taga-atu ya miyawhay?*
QPRON F.CN.MARK binata
'Tagasaan ang binata?'

4.3 Special na Sentence Construction: Subjectless

Sa mga wika sa Pilipinas, maaaring bumuo ng sentence na walang subject. Karaniwang inilalagay sa non-verbal ang mga ganitong construction, ngunit may mga tipo ng verb na maaari ring lumabas sa subjectless na sentence. Karaniwan na mga temporal at phenomenal na mga construction ang subjectless.

Ang sentence sa (4.102)–(4.103) ay nagtataglay ng predicate na temporal noun. Ang temporal noun ay mga salitang tumutukoy sa panahon o oras. Wala silang subject.

- (4.102) *yabi ana*
gabi ADV.PART
'Gabi na.'

- (4.103) *kauran ana*
tag-ulan ADV.PART
'Tag-ulan na.'